

سرشناسه: دکتر محبوبه پارسائی
عنوان و نام پدیدآور: دمی با مرگ نگاره‌های شکست (گذر و نگری در سروده‌های شعری بدر شاکر السیاب، نزار قبانی و فدوی طوقان) / دکتر محبوبه پارسائی.
مشخصات نشر: قم: دارالکتاب، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۳۱۰ ص؛ وزیری
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۱۳-۶۷-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
شناسه مجوز: ۵۸۳۱۱۳-۹۱۳۳۴۳۷-۹
رده سنی: بزرگسال

مطبعات دارالکتاب جزایری

دمی با مرگ نگاره‌های شکست

گذر و نگری در سروده‌های شعری بدر شاکر السیاب، نزار قبانی و فدوی طوقان

تألیف: دکتر محبوبه پارسائی

ناشر: انتشارات دارالکتاب (جزایری)

ساختمان ناشران، خیابان ارم، قم

تلفن: ۳۷۷۴۲۴۲۸ - ۳۷۷۴۱۲۴۱ تلفاکس: ۳۷۷۴۴۵۶۸ همراه: ۰۹۱۲۱۵۱۸۵۷۷

چاپ اول / ۱۴۰۰ شمسی

شمارگان ۲۰ نسخه / بهاء ۸۰۰۰ تومان / چاپ و صحافی مبین

ISBN: 978-964-8013-67-2

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۱۳-۶۷-۲

(کلیه حقوق محفوظ است)

دمی با مرگ نگاره‌های شکست

گذر و نگری در سروده‌های شعری بدر شاکر
السیاب، نزار قبانی و فدوی طوقان

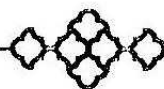
www.ketab.ir

تألیف:

دکتر محبوبه پارسائی

فهرست مطالب

۱۳.....	سرآغاز گفتار.....
۱۷.....	تکارة نخست: نمادگرایی نظری.....
۱۹.....	گذاری بر ماهیت سمبول.....
۱۹.....	۱. مفهوم نماد (سمبول).....
۲۰.....	۱-۱. نماد، نمادگرایی و سمبولیسم.....
۲۱.....	۱-۱-۱. چهره‌های شاخص مکتب سمبولیسم غرب.....
۲۱.....	۱-۱-۲. شارل بودلر.....
۲۲.....	۱-۱-۳. آرتور رامبو.....
۲۳.....	۱-۱-۴. استفان مالارمه.....
۲۳.....	۱-۱-۵. توماس استرنز الیوت.....
۲۴.....	۲. رمزگرایی در شعر عربی.....
۲۴.....	۲-۱. رمزگرایی در شعر کهن عربی.....
۲۶.....	۲-۲. نمادگرایی در شعر معاصر عربی.....
۲۸.....	۲-۳. طبقه‌بندی نمادها.....
۳۳.....	۱. نمادهای مرسوم.....
۳۳.....	۲. نمادهای ابداعی و شخصی.....
۳۴.....	۳. نمادهای واقعی و آگاهانه.....
۳۴.....	۳. نماد و پیوند آن با دیگر صور خیال.....
۳۴.....	۱. استعاره.....
۳۵.....	۲. کنایه.....
۳۶.....	۳. تمثیل.....
۳۷.....	۴. نشانه یا علامت.....

گذاری بر زندگی نامه سه شاعر و اشعار آنان..... ۳۹

۱. درباره بدر شاکر السیاب ۳۹

۱-۱. بدر شاکر السیاب و شعر او ۴۰

۱-۲. تألیفات ۴۱

۲. درباره نزار قبانی ۴۳

۲-۱. نزار قبانی و شعر او ۴۴

۲-۲. تألیفات ۴۵

۳. درباره فدوی طوقان ۴۶

۳-۱. فدوی طوقان و شعر او ۴۷

۳-۲. تألیفات ۴۸

تکارة دوم: رهیافتی به نمادهای دینی ۵۱

گذاری بر مفهوم اسطوره و پیوند آن با ادب ۵۳

۱. اسطوره ۵۳

واکاوی سیمای مسیح در شعر بدر شاکر السیاب ۶۱

۱. مسیح در شعر معاصر ۶۱

۱-۱. سیمای مسیح در قرآن، انجیل و تورات ۶۳

۱-۲. بررسی سیمای مسیح در شعر بدر شاکر السیاب ۶۵

۱-۳. بررسی سیمای مسیح در شعر نزار قبانی ۷۴

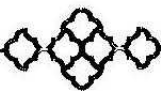
۱-۴. بررسی سیمای مسیح در شعر فدوی طوقان ۸۵

واکاوی حماسه امام حسین علیه السلام در شعر سه شاعر ۹۳

۱. حماسه امام حسین علیه السلام در شعر بدر شاکر السیاب ۹۳

۱-۱. حماسه امام حسین علیه السلام در شعر نزار قبانی ۱۰۱

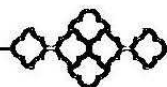
۲-۱. حماسه امام حسین علیه السلام در شعر فدوی طوقان ۱۱۰

- ۱۱۸..... واکاوی سیمای حضرت محمد ﷺ در شعر سه شاعر
- ۱۱۸..... ۱. بررسی سیمای حضرت محمد ﷺ در شعر بدر شاكر السياب
- ۱۲۴..... ۱-۱. بررسی سیمای محمد ﷺ در شعر نزار قبانی
- ۱۳۱..... ۱-۲. بررسی سیمای محمد ﷺ در شعر فدوی طوقان
- ۱۳۷..... **تکارة سوم: رهیافتی به نمادگرایی طبیعی در شعر سه شاعر**
- ۱۳۹..... واکاوی نماد زمین در شعر سه شاعر
- ۱۳۹..... ۱. واکاوی نماد زمین در اشعار بدر شاكر السياب
- ۱۴۰..... ۱-۱. بررسی نمادگرایی زمین در شعر بدر شاكر السياب
- ۱۴۹..... ۲-۱. نمادگرایی زمین در شعر نزار قبانی
- ۱۵۸..... ۱-۳. نمادگرایی زمین در شعر فدوی طوقان
- ۱۶۹..... واکاوی نماد آب در شعر سه شاعر
- ۱۷۰..... ۱. بررسی نمادگرایی آب در شعر بدر شاكر السياب
- ۱۷۶..... ۱-۱. بررسی نمادگرایی آب در شعر نزار قبانی
- ۱۸۳..... ۱-۲. بررسی نمادگرایی آب در شعر فدوی طوقان
- ۱۹۰..... واکاوی نماد درخت در شعر سه شاعر
- ۱۹۱..... ۱. بررسی نمادگرایی درخت در شعر بدر شاكر السياب
- ۱۹۷..... ۱-۱. بررسی نمادگرایی درخت در شعر نزار قبانی
- ۲۰۲..... ۲-۱. بررسی نمادگرایی درخت در شعر فدوی طوقان
- ۲۰۹..... **تکارة چهارم: رهیافتی به هماهنگی آوای القاگر در سه شاعر**
- ۲۰۹..... -آواها و القاها در شعر بدر شاكر السياب
- ۲۱۱..... آواهای القاگر در شعر سه شاعر
- ۲۱۱..... ۱. آواهای القاگر
- ۲۱۳..... ۱-۱. مورس گرامون و انگاره زبانی وی بر پایه‌ی القاگری آواها

سر آغاز گفتار

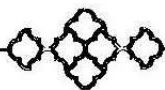
بی تردید آزادی از نخستین نغمه‌هایی بوده است که نوع بشر از آفرینش و سکنا گزیدن در باغ بهشت در نای هستی زمزمه کرده و پس از رانده شدن و به هنگام فرود آمدن در خاکدان کبود زمین و دمی گفتگوی با خویشتن آن را با رساترین تارهای وجودی خویشتن سر داده است و گزافه نیست اگر بگوییم از دیرگاه و از زمانی که انسان پا بدین پهنه‌ی خاکی نهاده است همواره در تمنای رهایی، حنجره‌ی گیتار آزادی به خون گشته و تارهای آن تا به امروز میراث دار خون بوده است. از این روی، خرم‌ترین خجسته‌ترین آغاز، به هیچ گمان و گزافه، آن است که با خنیا رهایی همراه باشد. خنیا‌ی رهایی نفزترین، دلکش‌ترین، مینوی‌ترین، خدایانه‌ترین هنری است که آدمی تاکنون توانسته است بدان دست یابد. همه‌ی هنرها، در گونه‌ی خود، گرامی‌اند؛ زیبایی‌د؛ شور آفرینند؛ اما خنیا‌ی رهایی از هر هنری دیگر با جان و آرمان آدمی در پیوند است. درد، آسیب، زخم، هر چه از این گونه، ما را بر می‌انگیزد که به آن پاره‌هایی از خنیا‌ی رهایی ببندیم که این پیکره را که تن ماست، پدید آورده است. از همین روست که تن آدمی خود شاهکاری هنریست. هر هنر آزادمری را که بنگریم، این ساختار سترگ و ستوده را در آن می‌یابیم. با پیکره‌هایی روبرو هستیم که از هزاران پاره‌ی همبسته‌ی پیوسته‌ی در یکدیگر فروتنیده پدید آمده است. سخنور از واژه‌ها؛ واژه‌هایی که هیچ پیوندی با یکدیگر ندارند، گذر پیوسته‌ای را می‌آفریند؛ چکامه‌ای، غزلی، ترانه‌ای. آن پیکره است که شور انگیز است؛ شرخیز است؛ بر ما کارگر می‌افتد، به پاس آن هماهنگی، آن بسامانی که نگاره‌های پراکنده یافته‌اند: نگارگر از رنگ‌های گوناگون پیکره‌ای می‌آفریند که این رنگ‌ها، هر کدام پاره‌ای ناگزیر از آنند. اگر رنگی را بزداییم، آن پیکره از آن پس، پیکره‌ای زیبنده، برانزده، هنری نخواهد بود. تندیس ساز، پیکر

تراش، از پاره چوبی یا تخته سنگی بی ریخت، تندیس‌های، پیکره‌ای می‌آفریند. آن پیکره یا تندیس چگونه از دل آن تخته چوب یا پاره سنگ بر می‌آید؟ هنرمند چگونه به آن چوب به آن سنگ بی جان، بی ارزش، زندگی هنری می‌بخشد؟ پاسخ همان است که گفتیم: آن چوب یا سنگ را سامان می‌بخشد. معنا، در دل سامان که جان هنر است، در آن سنگ یا چوب دمیده می‌شود. شما با تخته سنگ یا پاره چوب پیوند نمی‌توانید گرفت؛ اما با آن تندیس می‌توانید. شما را به شگفت می‌آورد. می‌ایستید؛ دمی چند یا دیری، در آن خیره می‌نگرید. با کدامین پاره چوب یا تخته سنگ، چنین

کرده اید که با آن تندیس می‌کنید؟ سرانجام، می‌رسیم به خنیا. خنیا، دوباره می‌گوییم: بیشترین پیوند را با این آرمان و جان هنر که یکسره از آغاز تا انجام، همساز است؛ همسویی است؛ هماهنگی است، دارد. کمترین کژی، کمترین نابهنجاری در خنیا، به برهنگی، به آشکارگی، بدیدار می‌شود. پیکره را آسیب می‌رساند. گوشه‌ای که به خنیا خوگیر است، آن لغزش را، آن گریزش را، آن بی سامانی را، آن نابهنجاری را، آن آوای ناساز را در می‌یابد. بیهوده نیست که خنیا را زبانی دانسته‌اند که خداوند، به یاری آن، با ما سخن می‌گوید. به درست، از همین روست که خنیا تنها هنری است که به یکبارگی، از دل بر می‌خیزد: دل هنرمند، به یکبارگی، بی هیچ پایمرد، بی هیچ میانجی، بر دل هنر دوست کارگر می‌افتد. هر هنری دیگر را شما بنگرید، از دل بر می‌خیزد؛ اما بی درنگ، یکباره، در دل نمی‌نشیند.

این جستار با نام «دمی با مرگ نگاره‌های شکست، گذر و نگری بر سروده‌های بدر شاکر السیاب، نزار قبانی و فدوی طوقان» مرگ نگاره‌های شکست را در زبان عربی در چهار نگاره مورد بررسی قرار داده است؛ نگاره نخست با نام نمادگرایی به

خوانش بنیادها و مبانی و کلیاتی در پیوند با نمودگرایی به سبکی روشمند و علمی می‌پردازد و نگاره دوم پس از ارائه مدل و الگو برای شیوه‌های نمودگرایی دینی را در زبان عربی معاصر به دست می‌دهد و در نگاره سوم مرگ نگاره‌های از نمودگرایی طبیعی را بازخوانی و بررسی می‌شود و در نگاره چهارم آواهای القاگر در مرگ نگاره‌های شکست را براساس نظریه موريس گرامون مورد کاوش قرار می‌دهد.

اکنون که به لطف پروردگار، نگارش و تألیف این جستار، پایان پذیرفته است، وظیفه خویش می‌دانم که از جناب آقای دکتر احمد رضا حیدریان شهری که در نگارش و یراست آن، صمیمانه با من همکاری نمودند و بی تردید پژوهش حاضر در سایه تلاش‌های ایشان به سرانجام رسیده است، کمال قدردانی و سپاس را داشته باشم.

محبوبه پارسائی

شهرت مقدس مهرماه ۱۴۰۰

www.ketab.ir